

# Ҫәнтерү ялавә

1944 ҫулхи майын 5-мәшәнчене тухаты



48 (7688) №

\*

Юн кун, 2009 ҫулхи июнен (չәртме) 17-мәшә

\*

Хаке иреклә



Районан Акатуй уявенчен

## Хәрү ёс хыңсан пәрле саваңар, ёс չыннине туллин чыс тәвар

Сұхатусемсөр көлете пухса көртсен ёс эпир хамәр ума лартнә тәллевесене пурнаштарәмәр теме пултараттар. Ҫак сүл չинчи пүсләмәштән түрәмәр та ёнтә. Ҫур аки һәнәлә иртните эпир паян ти-вәспилек мұхтания пултараттар пулласан та, кая хәбар-масәр татса памалли ыйту-сем тә չык мар. Вәсene пур-наңа көртес ёсре тә районити сәр өсченесем пәр сын пек өспелесе шанаңта, – терә үява сүл парса район пүсләхе Ю. Иванов.

Акатуй – сәр өсченесе сұрхы ақа-сұха ёсесене һәнәлә вәспенине, ёсри паттәрсендеги ти-вәспилек мұхтания халалланә ёсне юрә үяве. Үранхы күнән пурнакан хресчен һана хиңсан та маңаңа қалар-масы. Маңаңа қаларма ёс тә мар, ақа-сұха ёсесене тәллә ти-шкерсе малашлах сүлесене үсамлаты. Мур-кашсем тә халәхәмәрән қак йәли-йәркінчен յолса пымаңа. Қаңал вәсем Акатау үяве Ланташ вәрманән үсланкинче Раңсей ирекләхен қуннен пәрле չәртме үйәхен 12-мәшәнче алнан паллә түрә.

Районти сәр өсченесене саламлама үяв үсланкинче илемләтнә сцена ҹине хәна-сем ышылдан хәпарчы. Вәсene қашнин сәмәхәнчех сәр өсченесе ырә сунни. Муркашсем ёсре пултаруллах па-ларнине сума суни, вәсene малашлахнан шани. Алнан үйәлтәх ирекипе.

Уява пустараннисене мал-танах район пүсләхе Ю. Ива-нов саламларә. Җаваңа май вәл районти сәр өсченесене патшаләх паракан пуллашупа үсә курма пәлнине, қак сұлпа-кайса ўсем хыңсан ўсем ту-нине палләртре.

– Ҫур аки вәспенине сәр өсченесене ыл хыңлахнанчи өттөнде өссем пүсләнните түр килет. Үмра – «сүмәс ёс-чи», хыңсан – көрхи өссем т. ыт. т. Мән акни-лартнине тәрәс-тәкел пәхса ўстэрсе

Муркаш енри ял хыңлах ата-ланәвә пирки пухәннисене район администрациянын пус-ләхен չумә тата ял хыңлах күлтүрәсем 106 гектар, пах-ча симес 41 гектар, сәр үлми 1463 гектар (пәлтәрхинчен 400 гектар нумайрах) ышшашаң.

Районта пүрә չурхи куль-турасене 13,5 пин гектар ҹинче акна тата лартнә. Вәл

(Вәчә 3-мәш стр.).



ЧР Ял хыңлах министерствин Хисеп грамотисене ти-вән механизаторсем (сула-хайран сыйтәмалла): А. Михайлов («Ударник»), Ю. Михеев (Ильич яч. хис.), Л. Колесников («Гавитан») хресчен (фермер) хыңлахе, Н. Максимов («Свобода»), Н. Гурьев («Оринино»).

«Сүмәс ёс ҹи» пүсләнчө

## Ҫу кунесемпен туллин усә курар

Ҫапла чәнсә каларә районти сәр өсченесене район администрациянын ял хыңлах пайен тән специалисчә-эксперчә Татьяна Александровна АЛЕКСЕЕВА.

– Шәрәх Ҫу кунесем тәрәсчә. Апла пүлин тә кү вәхәт выльях апаңе ҳат-әрлемелле меллә самант та. Пәрлешүллә хыңлахсем қак ёче күләнчә-и?

– Юлашки күнсендеги выльях апаңе ҳат-әрлемесипе «Восток», «Передовик», «Сиятель», «Ударник», «Волга», Суворов яч. хис., Ильич яч. хис. хыңлахсем ёслеме пүсләрә. Қу ёс күнсерене вай илсе пымалла ёнтә. Уяр ҹанталәк тәнипе усә курса малтанах үтә янтәләни вырәнләрах. Вәл ҹитес хәл валли пире пүрә 9049 тонна кирлә. Ҫанталәк шәрәх тәнәран ти-тәнән үтәна қас сұлхән-әпесе пресласан күрәнән ҹулси ванса тә-кайса юлмә. Трактористсендеги тә-непе ҹүләрә.

– Выйләхсөн туллах хәл қаңарма тә-хат-әрлемени ѿс ҹителексөр.

– Әнланаттар ҹакна. Районти хыңлахсем ҹу күнсендеги 8930 тонна сенаж,

36244 тонна силос янтәламалла. Ҫак ёссын пүсләнничен паян хыңлахсендеги сенаж-силос траншейсендеги тасатмалла, юсамалла, шуратмалла. Траншей-асене көнә չәртеси ҹулсендеги ти-вәләмлелле. Күнпа пәрлех консервантсем, биологиллә закваска түянса хұмалла. Хальләхе әна 3 пин тонна валли «Ге-рой» хыңлах ҹес түяңчә-ха. Ильич яч. хис., Суворов яч. хис., «Оринино» хыңлахсем тә вәсендеги илме заказсем пачә. Ӧытты хыңлахсендеги ҹакна валли паян-нах үкә-тенеке ҳат-әрлемелле. Маннамалла мар, сенаж-силос хынвән чух технология ҹирәп пәхәннамалла. Сенаж тұма 55 процент нүреке ҹити күштәрнә күрәк. Ҫака та күн йәркінчеге тәракан пуллама. Шәрәхра өнене сұлхәнәрах вырттарни, ирле-каңса үләх-ҹаранта сүретни вырттарни. Ял ҹиннисен касуран көртнә өнене сене ирле-каңса типе тә парасси-не күн йәркінчеге түтмалла. Ӧнене шәрәх траншей-асене көкесе вәхәтта хұмасан тата траншей-асене пынға массана ҹителеклә пүсләртаса тәмасан, тәпәр майлә каласан, технология пәхәннамасан, си-

лос-сенажан пахаләхе палләрмаллах ҹакаты. Күншакал апратра выльяхсөн кирлә витаминсем юлмассө, выльях организмнен пачах кирлә мар ҹу кислоти (масляна кислота) нумайланаты. Күн пек апратта тәрантарнә выльяхан организмнен веществосен ылмашәвә ҹакаты, ҹетри ҹу хисеппә пәчәкленет, выльяхсөн организмнә тәрлә чирсемде қөрешшәими пұлса қаять, пәрусем илес-си пәчәкленет, пәрусем начар сұра-лассө, өнене пәруланан хыңсан вәхәтта пәттәленимдес.

– Шәрәх күнсендеги кәтү кәтекенсен мән пәлмепле?

– Ҫака та күн йәркінчеге тәракан пуллама. Шәрәхра өнене сұлхәнәрах вырттарни, ирле-каңса үләх-ҹаранта сүретни вырттарни. Ял ҹиннисен касуран көртнә өнене сене ирле-каңса типе тә парасси-не күн йәркінчеге түтмалла. Ӧнене шәрәх траншей-асене көкесе вәхәтта хұмасан тата траншей-асене пынға массана ҹителеклә пүсләртаса тәмасан, тәпәр майлә каласан, технология пәхәннамасан, си-

## Республика Президенчә сирән ыйтусене хуравлә

Июнен 18-мәшәнчеге Чаваш Республикин Президенчә Николай Федоров республикәра пурнанкансемпел икә сехетләх интерактивлә калаусы ирттерет, вәсен халхы вәхәтшән актуаллә ыйтәвәсмә сине хуравләт. «Түрә калаңа» «ВолгаТелеком» үсә акционер обществин кабель сечәпеге тата Интернет сечәпеге Чаваш Республикин власть органынан сар.ru порталында 12 сехетрен тытәнса кәтартәц. Җаваң пекех Шупашкар, Җене Шупашкар хулисендеги, Вәрмар районенчеге пурнанкансемпел түрә калаңаусы иәркелеме пәхнә.

Хәвәрән ыйтусене калаңаусылар темәсем пирки эсир «түрә линия» телефонеңесемпел пәлтерме пултараттар: 39-35-73, 39-35-75, 39-36-54. Электронлә почта адресесем: analit2@cap.ru, press@cap.ru.

## Район хыпарәсем

### Ял хыңлах пәлләвә илес тесен

Ял хыңлах производстви валли квалификациллә кадр-сем хат-әрлес тәллеве Чаваш патшаләх ял хыңлах академийе ЧР. Ял хыңлах министерстви специалистсендеги тәллевлә вәрентсе каларапасын ятарлә килешү тунә. Районенчеге тәрәтнә пур кандидатурасене тә республикәри спи-сока көртес. 2009 ҹулта заочно майда тәллевлә вәренте ҹакан чуклә ылар үйәрасы: «Агрономи» – 10 ылар, «Ял хыңлах механизацийе» – 7 ылар, «Ял хыңлах продукци-не ти-вәләлесине механизациялес» – 4 ылар, «Ял хыңлах продукци-не ти-вәләлесине механизациялес» – 13 ылар, «Зоотехник» – 3 ылар, «Ветеринари» – 15 ылар.

1-мәш курса вәренте кәмә документсендеги июнен 20-мәшәнчеге ышшанна тытәнса. Аслы ял хыңлах пәлләвә илес тәкенсендеги ҹак адресспа көтес: Муркаш ялә, Мир урамы, 6-мәш ҹүрт, район администрациянын ял хыңлах пайе.

### Сүрт-йәр условийесене лайахлатма

«Ялсен 2012 ҹулчченхи социаллә аталаңа» Федераллә тәллевлә программасын килешүллән Федераллә бюджеттән гражданын, ҹамрәк семьеңесемпел ҹамрәк специалистсендеги тәллевлә вәрентсе кандидатурасене тә республикәри спи-сока көртес. 2009 ҹулта заочно майда тәллевлә вәренте ҹакан чуклә ылар үйәрасы: «Агрономи» – 10 ылар, «Ял хыңлах механизацийе» – 7 ылар, «Ял хыңлах продукци-не ти-вәләлесине механизациялес» – 4 ылар, «Ял хыңлах продукци-не ти-вәләлесине механизациялес» – 13 ылар, «Зоотехник» – 3 ылар, «Ветеринари» – 15 ылар.

## Райадминистрацире

### Җарәп хастар пулнишән

Район администрациянын вәрентү, ҹамрәк сене политики тата физкультура спорта пайе, халәх вәренте вәренте өсченесене районти профсоюз организацийеңесене кана-шә, «Выльяхсөн чиресемпел ҹарешекен районти станци» патшаләх учреждение, «Ударник» тата Ильич яч. хисепләнекен хыңлахсендеги дикрекциялесипе профсоюз организацийесен комитетесе ыт-ти-нисене ти-вәләлесе, район администрациянын пүсләхен 2009 ҹулхи майын 29-мәшәнчеги 326 № ышшанавәпеле ҹаксендеги район администрациянын Хисеп грамоти-ке наградалама ышшанна:

– Ситенекен әрәба вәрентсе воспитани парас тәләштә түнәнүсемшән:

– Елена Калистратовна МИХАЙЛОВА, Муркаш шкул-енчи чаваш чөлхипе литературын учительницие;

– Алевтина Леонидовна СКВОРЦОВАНА, Кашмаш шкул-енчи выртасы чөлхипе литературын учительницие.

– Николай Валерианович ИВАНОВА, «Ударник» хыңлах-хан тракторист-машинистне;

– Зоя Геннадьевна МИХАЙЛОВАНА, Ильич яч. хисепләнекен хыңлах-хан 2-мәш үй-хир бригадин өсчене;

– Николай Степанович СЕМЕНОВА, «Ударник» хыңлах-хан тракторист-машинистне.

– Гашаланын кандидатурасын касуран көртнә өнене сене ирле-каңса типе тә параси-не күн йәркінчеге түтмалла. Ӧнене шәрәх траншей-асене көкесе вәхәтта хұмасан тата траншей-асене пынға массана ҹителеклә пүсләртаса тәмасан, тәпәр майлә каласан, технология пәхәннамасан, си-

лос-сенажан пахаләхе палләрмаллах ҹакаты. Күншакал апратра выльяхсөн кирлә витаминсем юлмассө, выльях организмнен пачах кирлә мар ҹу кислоти (масляна кислота) нумайланаты. Күн пек апратта тәрантарнә выльяхан организмнен веществосен ылмашәвә ҹакаты, ҹетри ҹу хисеппә пәчәкленет, выльяхсөн организмнә тәрлә чирсемде қөрешшәими пұлса қаять, пәрусем илес-си пәчәкленет, пәрусем начар сұра-лассө, өнене пәруланан хыңсан вәхәтта пәттәленимдес.

– Шәрәх күнсендеги кәтү кәтекенсен мән пәлмепле?

– Ҫака та күн йәркінчеге тәракан пуллама. Шәрәхра өнене сулхәнәрах вырттарни, ирле-каңса үләх-ҹаранта сүретни вырттарни. Ял ҹиннисен касуран көртнә өнене сене ирле-каңса типе тә параси-не күн йәркінчеге түтмалла. Ӧнене шәрәх траншей-асене көкесе вәхәтта хұмасан тата траншей-асене пынға массана ҹителеклә пүсләртаса тәмасан, тәпәр майлә каласан, технология пәхәннамасан, си-

лос-сенажан пахаләхе палләрмаллах ҹакаты. Күншакал апратра выльяхсөн кирлә витаминсем юлмассө, выльях организмнен пачах кирлә мар ҹу кислоти (масляна кислота) нумайланаты. Күн пек апратта тәрантарнә выльяхан организмнен веществосен ылмашәвә ҹакаты, ҹетри ҹу хисеппә пәчәкленет, выльяхсөн организмнә тәрлә чирсемде қөрешшәими пұлса қаять, пәрусем илес-си пәчәкленет, пәрусем начар сұра-ласс